

KORT

DOCHTER PAKISTAANSE PREMIER
CARRIÈRE IN DUIGEN DOOR VERKEERD
LETTERTYPE

De politieke carrière van Maryam Nawaz Sharif, de dochter van de Pakistaanse premier en zijn gedoodverfde politieke opvolger, dreigt te sneuvelen door een lettertype. Papieren waarmee ze haar onschuld wilde bewijzen in een corruptiezaak, zijn opgesteld in Calibri, een lettertype dat pas beschikbaar was in 2007. De documenten

van Maryam zijn gedaateerd in 2006. De zaak komt voort uit de Panama Papers, gelekte documenten waarin details stonden over brievenbusbedrijfjes in belastingparadijzen. De kinderen van premier Nawaz Sharif blijken dure appartementen in Londen te hebben gekocht via een vennootschap op de Britse Maagdeneilanden.

Honderden mensen tonen vrijdag in Amsterdam hun medeleven met Abdelhak Nouri. De jonge Ajacied liep hersenschade op door hartritme stoornissen en zal niet herstellen. Foto ANP

EGYPTE
DUITSE TOERISTEN
DOODGESTOKEN

Twee toeristen zijn vrijdag doodgestoken bij een hotel in Egypte. Vier anderen raakten gewond bij de aanval in de badplaats Hurghada. De overleden slachtoffers komen uit Duitsland. Twee gewonden komen uit Tsjechië. De nationaliteit van de andere neergestoken toeristen is nog niet bekendgemaakt. ANP

KABINET
10 MILJOEN VOOR
Q-KOORTSPATIËNTEN

Er komt toch 'een vorm van tegemoetkoming' voor Q-koortspatiënten. Het demissionaire kabinet trekt daar 10 miljoen euro voor uit en kondigde vrijdag aan ook een begin te maken met het uitwerken van een regeling. Besluiten over 'precieze vorm en invulling' zijn aan het nog te vormen nieuwe kabinet.

Nederlander in Amerikaanse cel kreeg amper bijstand

Ministeries wisten van grote fouten in zaak-Singh

Marlies de Brouwer, Wil Thijssen
Den Haag

De Nederlandse overheid heeft grote steken laten vallen in de bijstand aan een Nederlander die in de VS al 33 jaar gevangen zit. Hoewel sinds 2000 bekend is dat het verloop van zijn proces omstreden was, heeft de man 12 jaar van zijn detentie geen consulaire bezoeken gehad. Toenmalig minister Van der Steur is over die omstreden rechtsgang niet volledig ingelicht. Ook de Tweede Kamer is niet correct geïnformeerd.

Dat blijkt uit alle stukken op de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie die door de Volkskrant zijn verkregen op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). Zo weigerden Justitieambtenaren mee te werken aan overplaatsing naar Nederland op humanitaire gronden, tot woede van de Nederlandse consul-generaal in San Francisco. Een onderzoek in opdracht van de Nederlandse overheid naar het omstreden strafproces is zoekgeraakt zonder dat het was afgerond.

De gedetineerde, de Surinaamse Nederlander Jaitsen Jainandun Singh (72),

is in de VS veroordeeld voor huurmoorden op zijn vrouw en dochter. Hij werd aanvankelijk vrijgesproken en zijn zaak is al eens herzien. De aanklager is destijds veroordeeld wegens corruptie omdat hij belastend bewijs had gekocht; ook blijkt hij de oproep van een ontlastende getuige in Nederland te hebben tegengehouden. Door een procesfout van de toenmalige advocaat en een nieuwe aanklager van hetzelfde corrupte kantoor, is Jaitsen Singh veroordeeld tot 56 jaar cel.

Zijn advocaat Rachel Imamkhan, die eerder Romano van der Dussen na 12 jaar onterechte detentie in Spanje vrij kreeg, heeft nieuw ontlastend bewijs. Voor heropening van de zaak is haar kantoor PrisonLaw een crowdfunding-actie begonnen, omdat Singh is uitgeprocedeerd en een nieuw proces zelf niet kan betalen. Ook de zaak Van der Dussen werd door PrisonLaw vlot getrokken met crowdfunding.

De Volkskrant heeft het beleid in de zaak-Singh gereconstrueerd. Daaruit blijkt dat de betrokken ministeries lijnrecht tegenover elkaar staan. Het ministerie van Veiligheid en Justitie laat weten dat niet de ambtenaren die in het artikel worden genoemd verantwoordelijk zijn voor het beleid, maar

de toenmalige minister Van der Steur.

Buitenlandse Zaken meldt dat Singh 'sinds zijn arrestatie wordt bijgestaan met de gebruikelijke consulaire bijstand. Zo wordt hij regelmatig door ons bezocht en krijgt hij bijvoorbeeld een maandelijks toelage van 30 euro om in zijn levensonderhoud te voorzien. Wij mogen ons volgens internationale afspraken niet mengen in de rechtsgang in een ander land. Alleen een rechter kan oordelen over schuld of onschuld. Om die reden subsidieert Buitenlandse Zaken de Stichting PrisonLaw van Rachel Imamkhan, die fantastisch werk doet.

'De straf van de heer Singh is naar Nederlandse maatstaven inderdaad verschrikkelijk lang. Buitenlandse Zaken heeft verzoeken van de heer Singh om eerder vrij te komen of naar Nederland te worden overgeplaatst uitdrukkelijk ondersteund. We hebben bovendien tot op het hoogste politieke niveau aandacht voor de detentie van de heer Singh gevraagd bij de Amerikaanse autoriteiten. En dat zullen we, bij elke passende gelegenheid, blijven doen.'

ZATERDAG PAGINA'S 9-11
Slachtoffer van Haagse regelzucht

Steppevogel broedt in Groningen

Pieter Hotse Smit
Amsterdam

Op een Groningse akker heeft een steppiekiekendief voor het eerst in West-Europa jongen gekregen. De roofvogels, die vooral in Rusland en Kazachstan voorkomen, werden in mei ontdekt door de Werkgroep Grauwe Kiekendief. Nadat de eieren begin juni waren uitgekomen, is een kooi om het nest geplaatst om de eieren tegen vossen en marters te beschermen.

'Een gevaarlijke onderneming, die het nest kan verstoren', zegt Ben Koks van de werkgroep. 'Maar we moesten wel, omdat 70 procent van de onbeschermde nesten het op de grond niet redden.'

Dat risico wilden ze niet lopen, met 'de grootste Nederlandse vogelontdekking in decennia'. Drie jaar geleden werd voor het

eerst een mannetje gesignaleerd dat wilde paren. Maar de grauwe kiekendief op wie het mannetje zijn zinnen had gezet wilde niet. Hij vertrok weer, waarna zijn soortgenoten alleen nog op doortocht in Nederland werden waargenomen.

Tot begin mei, toen het in Groningen neergestreken 'zuivere paar' bij een vogeltelling voor de kijker van Koks' collega Willem-Pier Vellinga verscheen. 'Memorabel', zegt Koks over de ontdekking van de roofvogels met een vleugelspanwijdte van ruim een meter. 'Laten we hopen dat ze blijven.'

Het mannetje is vrij honkvast, maar de moeder en haar vier dochters zullen Nederland vrijwel zeker weer verlaten. Mogelijk gaan

ze naar Finland, waar het enige andere waargenomen Europese paar leeft. Voorlopig jaagt het mannetje rond het Groningse nest, waarvan de plek geheim wordt gehouden, op muizen, spreuwen en zwaluwen.

In Europa zijn vier soorten kiekendieven, die nu allemaal in Groningen leven. De blauwe kiekendief (hooguit tien broedparen) heeft het hier moeilijk. De bruine is met maximaal 1.500 stabiel. Met de grauwe gaat met zo'n zestig paren nu iets beter.

De vier jonge steppiekiekendieven zijn bij het beveiligen van het nest ook gemerkt. Koks: 'Dan weten ze straks in Kazachstan of op de braakliggende akkerlanden rond Moskou dat ze met dames uit Groningen te maken hebben.'

Foto R.J. van der Leij

Advertentie

Penta Nova zoekt een

Lector leiderschap in
het onderwijs (0.6 fte)

in combinatie met de functie van

Bijzonder hoogleraar (0.2 fte)

voor de leerstoel Value based educational leadership

aan Tias business school, Tilburg University.

Informatie: www.tias.edu/over-tias/werken-bij-tias
Informatie over Penta Nova: www.pentanova.nl

Volg de Tour op volkskrant.nl met liveblogs en columns

ALGEMEEN KLASSEMENT TOUR DE FRANCE

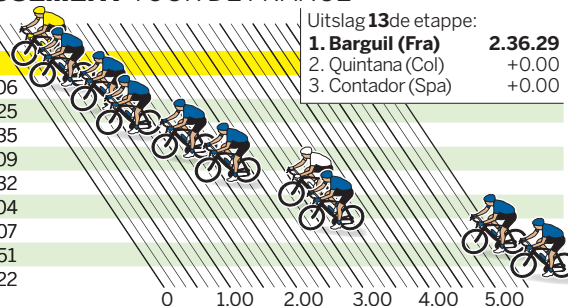
Gereden tijd: 55.30.06

1. Aru (Ita)	
2. Froome (GBr)	+0.06
3. Bardet (Fra)	+0.25
4. Uran (Col)	+0.35
5. Landa (Spa)	+1.09
6. Martin (Ier)	+1.32
7. Yates (GBr)	+2.04
8. Quintana (Col)	+2.07
9. Meintjes (ZaF)	+4.51
10. Contador (Spa)	+5.22

150717 © de Volkskrant

Uitslag 13de etappe:

1. Barguil (Fra)	2.36.29
2. Quintana (Col)	+0.00
3. Contador (Spa)	+0.00

DAGETAPPES

De Pyreneeën hebben de renners achter de rug, maar het parcours van de 14de etappe van Blagnac naar Rodez over 181,5 km is alleen in de eerste kilometers vlak. De tweede helft is een optelsom van lastige klimmetjes. Concentratie is vereist. Ook zondag trekt het peloton door het Centraal Massief. De rit telt naast vier officiële bergen opnieuw een oneindige serie hellingen. De finish is na 189,5 km in Le Puy-en-Velay.

Verlaten door Nederland

SLACHTOFFER

VAN ONWIL,

ONMACHTEN

HAAGSE REGELZUCHT

De bewijzen voor zijn onschuld stapelen zich op, maar toch zit de Nederlander Jaitsen Singh al 33 jaar in een cel in de VS. De Nederlandse overheid laat hem volledig in de steek.

Door **Marlies de Brouwer** en **Wil Thijssen**

Zeer geachte heer Koenders, Sinds 10 april 1984 heb ik totaal geen assistentie gehad van Nederland. TOTAAL NIETS. In Godsnaam, laat een mede-Nederlander niet in de steek. Help mij alstublieft!
Gevangenis Vacaville, 1 nov 2015

In een cel met een brilloze wcpot, stalen wasbak, vijf stapelbedden en acht celgenoten, bijna 9.000 kilometer hiervandaan, zit een Nederlander al 33 jaar gevangen. De tragiek van deze man: hij heeft de moorden op zijn vrouw en dochter vrijwel zeker niet gepleegd. En ook niet laten plegen, zoals het vonnis zegt waarop hij in 1986 is veroordeeld.

Zijn naam is Jaitsen Jainandun Singh. In Amerika, waar de Surinaamse Nederlander destijds woonde, kreeg hij 56 jaar celstraf. Dat gaat de nu 72-jarige Singh - kaal, ietwat gedrongen, vriendelijke blik en slecht ter been - niet overleven.

De bewijzen van zijn onschuld stapelen zich op sinds advocaat Rachel Imamkhan zich sterk voor hem maakt. Zij is de vrouw die vorig jaar Romano van der Dussen vrij kreeg, de Nederlander die in Spanje 12 jaar vastzat voor drie zedenmisdrijven die hij niet heeft gepleegd. Ze reisde onder meer naar de zwaarst beveiligde gevangenis van Groot-Brittannië, Frankland Prison, waar ze de werkelijke verkrachter een bekentenis liet schrijven en ondertekenen.

Ook voor Singh verzamelt ze ontlastend bewijs. Zo vloog ze onder meer naar de weduwe en broer van een van de vermoedelijke daders van de 'Singh-moorden' in Amerika. 'Jezus, zit die man nog steeds vast?', heeft de broer gezegd. De weduwe en hij legden verklaringen af en ondertekenden die. Hun oordeel: Singh had er niets mee te maken.

Eerder is Singhs strafzaak al eens, heel uitzonderlijk, in de VS heropend wegens twijfel aan zijn schuld. De aanklager, Dennis Stout, bleek corrupt. Hij had een heroïneverslaafde gedetineerde betaald om belastend tegen Singh te verklaren. Na onderzoek door de FBI moest Stout corruptie onder ede erkennen en werd hij daarvoor veroordeeld. Toch werd Singh, door een nieuwe aanklager van hetzelfde corrupte kantoor en een procedurele fout van zijn toenmalige advocaat, opnieuw veroordeeld. Op slechts één - aantoonbaar valse - verklaring, zonder enig ondersteunend bewijs.

'Mijn leven is al heel lang voorbij', zei Singh zelf in 2015, toen *de Volkskrant* hem opzocht in San Quentin State Prison in San Francisco. Voor het oog van de bewaking voegde hij er in de bezoekersruimte huilend en bijna stikkend in zijn eigen woorden aan toe: 'Minister Van der Steur heeft mij hier levend begraven.'

Deze langst vastzittende Nederlander in het buitenland, die in detentie al een paar zelfmoordpogingen heeft gedaan, was onthutst toen het Nederlands minis-

terie van Justitie niet meewerkte aan zijn verzoek voor overplaatsing naar Nederland. Het feit dat hij mogelijk onschuldig vastzit, weegt minder zwaar dan de formele regels, die eerder al zijn bekritiseerd door de Nationale Ombudsman - 'Voor maatwerk en weging van de menselijke maat lijkt weinig ruimte te zijn'.

Minister Koenders, ik had koningin Beatrix geschreven om hulp om ook mij, net als de Nederlandse gevangene op death row in Thailand, te helpen. Doch helaas: geen antwoord. Mijn zoon is niet alleen zijn zus en moeder kwijt, maar ook mij. (...) Ik ben een dead man walking.
Vacaville, 1 november 2015

Deze man is onterecht veroordeeld, zegt advocaat Rachel Imamkhan stellig. 'Dat is verschrikkelijk. En net als bij Romano doet Nederland heel weinig voor hem.'

Met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) en een machtiging van Singh zelf, vroeg *de Volkskrant* alle documenten op die betrekking hebben op zijn zaak. Wat heeft Nederland voor deze man gedaan of nagelaten?

HET VERTROUWENSRAPPORT IS EEN WASSEN NEUS

In kartonnen dozen op de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie zitten alle mails, handgeschreven brieven, notulen, interne nota's en officiële docu-

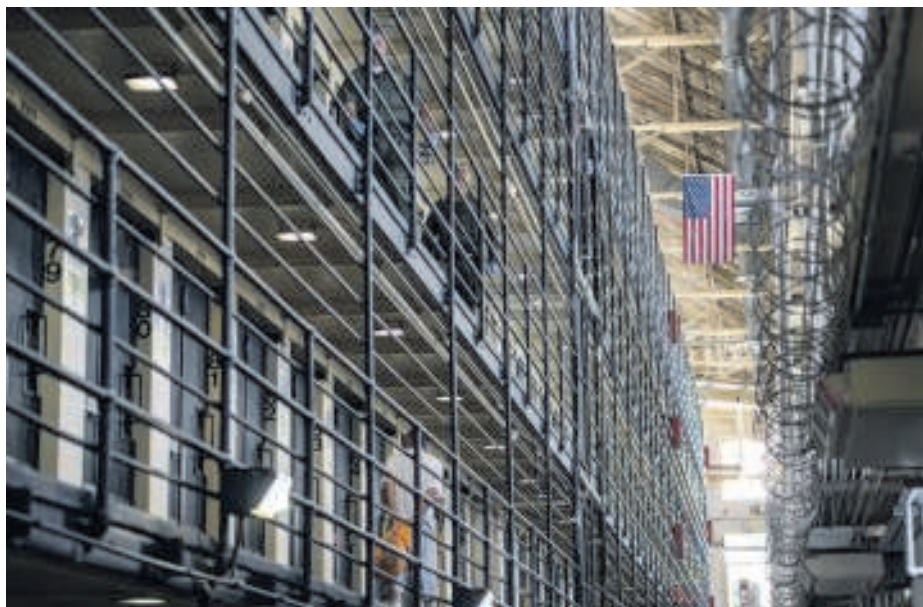
Mijn leven is al heel lang voorbij. Minister Van der Steur heeft mij hier levend begraven

Jaitsen Jainandun Singh tegen *de Volkskrant* in 2015

menten van en over Singh sinds 1984. Over zijn arrestatie, de vrijspraak, verdeling en herziening, over zijn zelfmoordpogingen, een wurgpoging door een celgenoot, kapotte knieën en mishandelingen door medegegetineerden. Ineens duikt *de Volkskrant* zelf op:

Ons voorstel is om Singh mee te delen dat er een WOB-verzoek van de Volkskrant ligt. Dat het vertrouwensrapport zal worden overhandigd aan de Volkskrant en, als hij dat wenst, hij ook een kopie kan krijgen. (...) Op de vraag waarom hij nu pas een kopie krijgt, kun je uitleggen dat het rapport een intern stuk is en daarom in principe niet met derden wordt gedeeld.
(Mail van BuZa, 24 november 2015)

Deze tekst, gericht aan de Nederlandse consul-generaal in San Francisco, is opmerkelijk. Dit is de eerste mail in de afgelopen vijf jaar, sinds advocaat Imamkhan op de zaak zit, waarin het ministerie bevestigt dat er een vertrouwensrapport bestaat. Zo'n rapport kan cruciaal zijn in het leven van een gedetineerde. Het bevat het oordeel van een vertrouwensadvocaat die door de Nederlandse overheid wordt ingehuurd bij vermoedens dat de rechtsgang van een Nederlander in het buitenland niet goed is verlopen. Dit rapport had de basis moeten zijn

▶ VERVOLG VAN PAGINA 9

voor meer bijstand in de zaak-Singh, zegt zijn advocaat. Een basis om voor hem te lobbyen, advocaten te ontvangen en zittingen bij te wonen, zoals - in een laat stadium - ook bij Romano van der Dussen is gebeurd. Een vertrouwensrapport had reden kunnen zijn voor minister Van der Steur een beroep te doen op zijn discretionaire bevoegdheid om Singh naar Nederland te laten overplaatsen.

Maar het rapport was kwijt. Bijna twintig jaar was het zoek. Al lezend in de dozen op Justitie en BuZa blijkt hoe dat kwam.

Op 29 juli 1992, bijna 25 jaar geleden, schrijft het consulaat aan de Nederlandse ambassade in Washington:

Belangrijkste grond voor herziening van de zaak Singh is dat er valse getuigenissen zijn uitgelokt door de officier van justitie. Advocaat acht kans op nieuw vonnis met vrij-spraak groot.

En op 3 september 1999:

Het lijkt niet uitgesloten te zijn dat de heer Singh indertijd op oneigenlijke gronden voor beide moorden is veroordeeld.

Op 29 oktober 1999 stuurt de Nederlandse viceconsul vanuit Los Angeles een uiterst zeldzaam verzoek naar het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag:

Wij stellen voor om deze zaak nader te laten onderzoeken door een vertrouwensadvocaat. Kosten max 4.000 dollar resp. 550 dollar bemiddelingskosten.

Drie dagen later faxt BuZa in Den Haag terug dat het akkoord is. Singh wordt daarover nimmer geïnformeerd. Uiteindelijk blijken de 'dozen vol dossiers' de advocaat Harland Braun te veel om tijdig 'het gewenste rapport' uit te brengen. Hij draagt de zaak, een half jaar later, over aan een collega, de heer Slueter.

Dan gaat het mis.

Op 13 juli 2000, precies 17 jaar geleden, eindigt de Nederlandse poging om inzicht te krijgen in de omstrede rechtsgang van Jaitsen Singh. Het consulaat ontvangt die dag een brief van Brauns vervanger. De korte brief, die bestaat uit twee halve A4'tjes aan tekst, eindigt (in het Engels) met:

Ik heb talloze pogingen ondernomen om contact te krijgen met de advocaat van de heer Singh en de aanklager in deze zaak. Helaas, geen van hen heeft mij teruggebeld. Ik laat het u weten zodra dit verandert.

Niemand heeft ooit nog iets van deze advocaat vernomen. Niemand heeft hem ooit nog iets gevraagd. Deze brief wordt nu beschouwd als hét vertrouwensrapport in het dossier Singh. 'Het zat verborgen in de dikke dossiers en stelt niet veel voor', erkent een woordvoerder.

Voor deze twee halve A4'tjes heeft de Nederlandse overheid 4.550 dollar betaald. Singh heeft er nooit van geweten.

HET RECHTSHULPVERZOEK BEREIKTE NEDERLAND NOOIT

Er ging meer mis. Singhs zoon Surendar is tijdens de strafzaak nooit gehoord. Dat is vreemd; hij is een cruciale, ontlastende getuige. De destijds 14-jarige jongen had kunnen en willen verklaren, zo zei hij in 2015 in San Francisco tegen *de Volkskrant*, dat hij met zijn vader op een jachttrip was tijdens de moorden op zijn moeder en zus. Zijn moeder zou op die trip meegaan, evenals een vriendje van Surendar. Zijn moeder zag er op het laatste moment van af, dus van een gearrangeerde huurmoord kon geen sprake zijn.

Het Superior Court heeft Surendar Singh destijds als getuige opgeroepen, maar de aanklager heeft nooit een rechtshulpverzoek naar Nederland gestuurd. Uit Singhs dossier blijkt dat de Nederlandse consul en ambassadeur herhaaldelijk bij het Nederlandse ministerie van Justitie hebben aangedrongen op een 'spoedig' besluit over het invliegen van de jongen, die na de moorden op moeder en zus en de detentie van zijn vader bij familie in Nederland was ondergebracht.

Op 4 januari 1985 schrijft toenmalig minister Hans van den Broek van Buitenlandse Zaken in een telexbericht aan de Nederlandse ambassade in Washington:

Officieel rechtshulpverzoek uit de VS werd nimmer ontvangen. Daarom kan aan verzoek geen gevolg worden gegeven.

De officier van justitie is verantwoordelijk voor zo'n rechtshulpverzoek. In een verslag van Singhs rechtszaak, gedateerd op 14 december 1984, staat dat deze aanklager 'geen verklaring kon geven waarom Washington nimmer een officieel rechtshulpverzoek heeft gedaan'.

Die aanklager is Dennis Stout, de man die later is veroordeeld wegens corruptie en het arrangeren van belastend bewijs om snel de zaak te kunnen winnen.

HET OVERPLAATSINGSVERZOEK WORDT GEWEIGERD

In de zomer van 2011 ontvangt advocaat Rachel Imamkhan een handgeschreven briefje uit de gevangenis van San Luis Obispo in Californië. In sierlijke letters stelt Jaitsen Jainandun Singh zich aan haar voor. Hij kent haar kantoor Prison-Law uit Gezant uit Nederland, een blad dat gedetineerde Nederlanders in het buitenland vier keer per jaar ontvangen.

Singh schrijft over zijn echtgenote Grace, 'een Indische jongedame die haar 2-jarige dochtertje meebracht in ons huwelijk', over zijn zoon Surendar, over de moorden, zijn 56-jarige celstraf en wat er misging in zijn strafproces.

Vanwege overvolle gevangenis, schrijft Singh, wil Californië af van veroordeelde buitenlanders die nooit meer vrijkomen. Zij worden zo veel mogelijk overgeplaatst naar hun land van herkomst, mits dit thuisland hen accepteert.

REACTIE BUITENLANDSE ZAKEN

'Het ministerie van Buitenlandse Zaken staat de heer Singh sinds zijn arrestatie bij met de gebruikelijke consulaire bijstand. Zo wordt hij regelmatig door ons bezocht en krijgt hij bijvoorbeeld een maandelijkse toelage van 30 euro om in zijn levensonderhoud te voorzien. Wij mogen ons volgens internationale afspraken niet mengen in de rechtsgang in een ander land. Alleen een rechter kan oordelen over schuld of onschuld. Om die reden subsidieert Buitenlandse Zaken de Stichting PrisonLAW van Rachel

Imamkhan, die fantastisch werk doet. De straf van de heer Singh is naar Nederlandse maatstaven inderdaad verschrikkelijk lang. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft verzoeken van de heer Singh om eerder vrij te komen of naar Nederland te worden overgeplaatst uitdrukkelijk ondersteund. We hebben bovendien tot op het hoogste politieke niveau aandacht voor de detentie van de heer Singh gevraagd bij de Amerikaanse autoriteiten. En dat zullen we, bij elke passende gelegenheid, blijven doen.'

Advocaat Imamkhan bezoekt Singh dat najaar en raakt in de daaropvolgende jaren van onderzoek en opvragen van juridische stukken in de VS overtuigd van zijn onschuld. Ze 'vraagt, lobbyt en smeekt' bij BuZa en Justitie of haar cliënt voor overplaatsing in aanmerking kan komen, zodat ze samen met hem een nieuwe heropening van zijn strafzaak kan bewerkstelligen. Maar ze ontdekt al snel dat de ministeries het onderling oneens zijn.

Ondanks tegenwerking uit Den Haag stuurt ze in 2015 naar de VS een overplaatsingsverzoek. Het Amerikaanse Department of Justice vraagt het Nederlands ministerie van Justitie daarop: is Nederland bereid Jaitsen Singh over te nemen, en zo ja, hoe gaat de rest van zijn straf er dan uitzien?

Die vragen komen terecht bij Saskia de Reuver. Zij is bij het ministerie van Justitie hoofd van de afdeling IOS, Internationale Overdracht Strafvonnissen. De Reu-

Verlaten door Nederland

ver staat vanaf het begin afwijzend tegen Singhs overplaatsing, blijkt uit mailtjes en gespreksverslagen, met steeds nieuwe argumenten.

De consul-generaal in San Francisco, Hugo von Meijenfeldt, maakt zich sterk voor Singhs zaak. Hij organiseert op 1 juli 2015 een videoconferentie waarin hij De Reuver en haar Justitiecollega's in Den Haag overtuigt van het belang om Singh op humanitaire gronden naar Nederland te halen. Samen accorderen zij een positieve conceptbrief voor de Amerikaanse autoriteiten: ja, Nederland is bereid Singh op te nemen en te begeleiden bij zijn resocialisatie. De reclasering heeft daarvoor al een rapport opgesteld.

Tot zijn verbijstering krijgt consul Von Meijenfeldt daarop een brief te zien die zonder overleg al is verstuurd, waarin Nederland Singhs overplaatsingsverzoek onomwonden afwijst. De brief is, namens de minister, opgesteld door De

Reuvers baas, directeur Jaap Koopman (Directie Beleidssteuning). Singh is hier niet welkom, schrijft hij, omdat hij niet voldoet aan twee criteria: ten tijde van zijn veroordeling was deze man al langer dan vijf jaar uit Nederland weg en Singh heeft te weinig 'strafrestant': naar Nederlandse maatstaven zou hij in Nederland direct vrij komen, omdat hij al meer dan 30 jaar vastzit. Want 30 jaar is in Nederland, na levenslang, nou eenmaal de hoogste straf.

Consul Von Meijenfeldt is woedend.

Geachte heer Koopman, Mij kwam een brief onder ogen die u zonder tussenkomst van de gebruikelijke diplomatieke kanalen heeft gemeend te moeten sturen. (...) In onze goede interdepartementale traditie wordt overleg gevoerd als er sprake is van verschillende standpunten. (...) Eenzijdige acties zijn uit den boze. U ontnemt de heer Singh de mogelijkheid om na 31 jaar gevangenschap op vrije voeten te komen.

DE MINISTER WORDT NIET VOLLEDIG INGELICHT

'Minister Van der Steur heeft mij hier levend begraven', huilde Singh in 2015 in San Quentin State Prison. Uit zijn dossier blijkt nu echter dat Koopman zijn afwijzende brief, namens Van der Steur, al had verstuurd zonder dat Singhs omstrede proces met de minister was besproken.

Dat Van der Steur niet volledig over Singhs situatie was ingelicht, blijkt ook uit een mail van Saskia de Reuver aan vier collega's. Zij schrijft op 20 augustus 2015 dat de minister verrast is door een publicatie in *de Volkskrant*, waarin 'andere feiten' over Singh staan dan hem bekend waren. De Reuver mailt:

'Dat zit volgens mij in de mogelijke oneerlijke rechtsgang. Die info was bij ons niet bekend (maar dat zou geen verschil maken).

Dat die info bij haar afdeling IOS niet bekend was, kan niet kloppen. Niet alleen

SAN QUENTIN

Beelden uit de San Quentin State Prison in San Francisco, waar Singh vastzit. Zijn enige uitweg is een herziening van zijn zaak, wat veel tijd en geld kost. Zijn advocaat begint een crowdfunding-actie om dat geld bijeen te krijgen.

Foto's Getty

heeft De Reuver destijds achter de schermen actief meegewerkt aan beantwoording van vragen van *de Volkskrant*, zoals blijkt uit haar e-mailcorrespondentie; ook kan advocaat Imamkhan twee brieven overleggen waaruit blijkt dat IOS al twee jaar eerder, in 2013, uitvoerig over Singhs omstrede rechtsgang op de hoogte was gesteld. Bovendien, zegt de advocate, 'sprak ik kort voor die mail een uur lang met Saskia de Reuver in haar kantoor in Den Haag. Daar heb ik haar een overzicht van alle misstanden in Singhs proces gegeven. Bij dat gesprek zaten drie personen die dit kunnen bevestigen.'

Het *Volkskrant*-artikel over Singhs geweigerde overplaatsingsverzoek leidt tot Kamervragen. Daarop antwoordt minister Van der Steur het parlement op 2 oktober 2015 dat de Amerikaanse autoriteiten nimmer concreet om het overnemen van Singh en zijn straf hebben verzocht, waarmee hij suggereert dat zijn ministerie dus niets te verwijten valt. Er staat echter niet bij dat zijn ministerie de daaraan voorafgaande vragen uit Amerika afwijzend heeft beantwoord, waardoor zo'n verzoeker ook nooit zou komen.

GEEN HULP BIJ OVERPLAATSING

Singhs tragische geschiedenis toont dat hij 12 jaar van zijn detentie geen enkel consulaire bezoek en nauwelijks bijstand uit Nederland heeft gehad.

Als Singh zijn overplaatsingsverzoek enkele jaren eerder had ingediend, was dit waarschijnlijk wel gelukt. Dan zat hij nog geen 30 jaar vast en had hij voldoende strafrestant gehad om zijn straf in Nederland uit te dienen en te resocialiseren. Dan was hij nu vrij man geweest. De verantwoordelijke consulaire medewerker ontkent tegenover advocaat Imamkhan dat Singh eerder pogingen tot overplaatsing heeft ondernomen. Uit zes documenten blijkt echter dat hier wel degelijk sprake van was. De aanvraagformulieren hebben hem echter nooit bereikt.

De 72-jarige Jaitsen Jainandun Singh is slachtoffer van onmacht, onwil en Haagse regelzucht. Hij zit, zoals hij zelf zegt, 'weg te rotten' in een gevangenis ver weg, waar niemand hem hoort of ziet. De enige uitweg die hem rest is herziening van zijn strafzaak, maar dat kost veel tijd en geld. Daarvoor moet hij een lokale advocaat inhuren, met een *private investigator* getuigen opsporen en hoge proceskosten maken. 'Dat geld heeft hij niet', zegt zijn advocaat. Ze begint als laatste redmiddel een crowdfunding-actie, zoals ze dat ook in de zaak van Romano Van der Dussen in Spanje heeft gedaan.

Ook Singh zelf probeert een bijdrage te leveren, blijkt uit een tweeregelig tekstje van een geestelijk verzorger:

Singh wast kleding voor de gedetineerden à 0,10 dollar per stuk. Het spaargeld, nu 274 dollar, wil hij gebruiken om met een advocaat zijn onschuld te bewijzen.
Bezoekverslag, 26 mei 2009